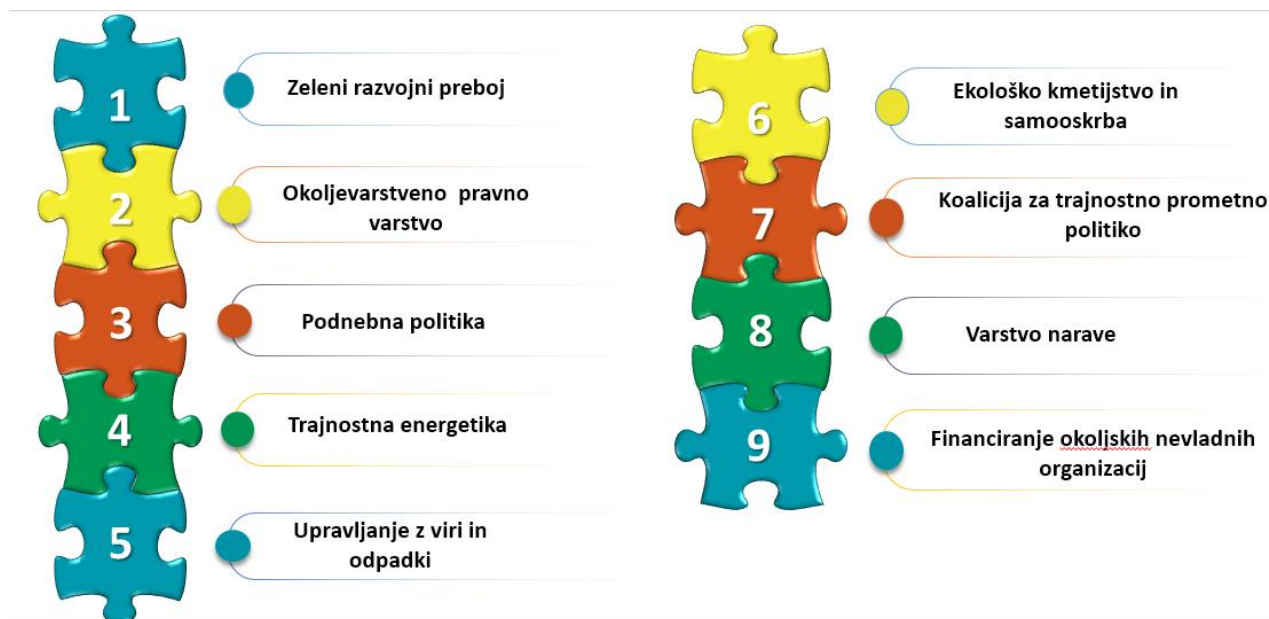

Delovanje delovnih skupin mreže Plan B za Slovenijo v obdobju 2017 – 2018

Gradivo za letno srečanje mreže – Zbor članic 2018, 28. marec, Poligon v Ljubljani

Delovne skupine mreže Plan B za Slovenijo

Naši dosežki:

- Vložili smo ustavno pobudo na Ustavno sodišče in tožbo na Upravno sodišče glede Odloka o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave za leto 2017 – Ustavno sodišče je pravno varstvo ponovno preusmerili na Upravno sodišče, upravno sodišče je kmalu izdalo **odredbo o začasnem zadržanju izvajanja odloka in v marca 2018 tožbi ugodilo.**
- Vložili smo pritožbo na odločitev ARSO, da v primeru podaljšanja delovanja NEK ni potrebno izvesti presoje vplivov na okolje. Ministrstvo za okolje in prostor je pritožbi ugodilo. NEK je zoper odločitev ministrstva vložil tožbo na Upravno sodišče - zadeva je še vedno v reševanju.
- Spremljali in komentirali smo pripravo poročila o izvajanju Aarhuške konvencije v Sloveniji.
- V predlog Zakona o kolektivnih tožbah smo **uspehi uvrstiti tudi uveljavljanje odškodnin za škodo v primeru okoljske nesreče.**

- Z obsežnimi pripombami smo se odzvali na prvi osnutek Zakona o varstvu okolja (ZVO-2) in Nacionalnega programa varstva okolja (NPVO). V [odziv na NPVO](#) in [ZVO-2](#) smo dodali **financiranje okoljskih in prostorskih NVO**.
- Zakon o spodbujanju investicij: odzvali smo se zgodnjemu vabilu k sodelovanju v pripravi predpisa, pri čemer so deloma upoštevali naše vsebine. Zakon bi skoraj zrušili v parlamentu, kar je poučno predvsem kot primer kako je mogoče vplivati na odločitve v nestabilnih, predvolilnih obdobjih.
- Redna srečanja KTPP s predstavniki Ministrstva za infrastrukturo, s čimer so ohranjali dialog z odločevalci. Interes za pogovor ostaja na obeh straneh.
- Priprava **Revizije tez trajnostne prometne politike** ter **Tez 3.0** in [odziv na širjenje ljubljanske obvoznice](#).
- Povezovanje in sodelovanje delovnih skupin na skupnih, pomembnih temah kot so primer Magna in Zakon o spodbujanju investicij, odziv na Osnutek Nacionalnega programa varstva okolja, odziv na Energetski koncept Slovenije ter sodelovanje v kampanji Break Free 2017, s katero smo preprečili subvencijo za TEŠ.
- Kmetijske subvencije igrajo odločilno vlogo pri tem, katere kmetijske prakse bodo v naši krajini najpogosteje izvajane in kako. Žal ravno subvencije podpirajo predvsem intenzivno kmetijstvo, kar ima za naravo in okolje velike posledice. Izguba biotske pestrosti, onesnaževanje podtalnice, zastrupljanje prsti, erozija in drugi podobni procesi so pogosto rezultat prav kmetijske prakse. Kljub temu naj bi bile subvencije namenjene tudi varstvu okolja. V Sloveniji je nabor **kmetijsko-okoljskih ukrepov** precej ozek in je prostora za nove ukrepe še veliko. Denarna sredstva so temu torej namenjena, potrebno je le spisati ukrepe, da bo ta denar tudi stekel v ohranjanje okolja. V delovni skupini Varstvo narave smo se oblikovanja ukrepov lotili zelo sistematično z uvodom v temo in razlago ozadja do konkretnih idej in zadolžitev posameznih organizacij za oblikovanje določenih ukrepov.
- Pridobitev stališč Vlade RS do ključnih delov paketa krožnega gospodarstva.
- Delovna skupina Ekološko kmetijstvo in samooskrba je sodelovala v pobudi za ustanovitev **nove krovne organizacije ekoloških pridelovalcev**, kot nadaljnjega razvoja Platforme za ekološko kmetijstvo, ki se je uspešno zaključila z ustanovitvijo **Zveze društev ekoloških kmetov Slovenije**. To je zelo pomemben korak za okrepitev celotnega sektorja ekološkega kmetijstva v Sloveniji, saj bo nastopala zlasti kot sogovornik nasproti MKGP in ostalim ministrstvom.
- Prispevali smo delež k uspešni Evropski državljanski pobudi **»Stop glifosat!«**, v Sloveniji je bilo zbranih 3.200 podpisov.
- Na Ministrstvo za okolje in prostor smo poslali [Predlog za povečanje namenskih sredstev za varstvo okolja in urejanje prostora](#) in boljše financiranje nevladnih organizacij s teh

področij. Predlog je bil poslan in predstavljen tudi medresorski delovni skupini Partnerstvo za zeleno gospodarstvo.

- Na Ministrstvo za finance smo poslali **Pobudo za vračanje dela namenskih sredstev za varstvo okolja in urejanje prostora**, od koder smo dobili v glavnem zavrnilne odgovore, ampak tudi odgovor, da je za povečanje sredstev Podnebnega sklada iz povečanja deleža zbranih za emisije ogljikovega dioksida odgovorno Ministrstvo za okolje in prostor.
- Ob zavlačevanju razpisa za NVO iz sredstev Eko sklada in Sklada za podnebne spremembe smo na MOP in Eko sklad poslali pismo in obrazložili nujnost čim prej objave razpisa.
- Dodatna sredstva v razpisu Eko sklada (dvojna sredstva: Eko sklad in Podnebni sklad). V osnutku odloka o porabi sredstev podnebnega sklada za leto 2018 je za NVO predvideno 700.000 EUR (prej 300.000 EUR).
- Začeli smo dialog z MOL, iz česar bi morda lahko nastal model dialoga okoljskih NVO z občinami. Predstavljena je bila problematika zapostavljenih okoljskih NVO ter podana pobuda za vzpostavitev dialoške skupine »občina-NVO« (kontinuiran proces izmenjave mnenj o določenih rešitvah).
- V okviru delovne skupine Financiranje okoljskih NVO smo oblikovali **ponudba programa za usposabljanje javnih uslužbencev v okviru Upravne akademije Navade in učinki na okolje**. Program usposabljanja je namenjen javnim uslužbencem in obsega ozaveščanje o trajnostnem razvoju (nizkoogljično krožno gospodarstvo). Skozi usposabljanje se javnim uslužbencem tematiko podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja približa skozi zanimive primere in konkretne nasvete. Program bomo ponudili tudi drugim ponudnikom usposabljanj za javne uslužbence.
- Energetski sveženj Evropske komisije (t.i. Zimski energetski paket): sodelovali smo v razpravah evropskih mrež okoljskih nevladnih organizacij o predlogu t.i. Zimskega energetskega paketa, ki vključuje revizije vseh pomembnejših evropskih direktiv in drugih dokumentov iz področja energetike. Slovenskim članom Evropskega parlamenta smo poslali stališča in priporočila za glasovanje.
- Spremembe Energetskega zakona – vlada je predlagala uvedbo plačevanja primarne regulacije in znižanje koncesij za hidroelektrarne, s čimer bi znižali izgube HSE zaradi TEŠ 6, vendar je bil predlog, tudi zaradi našega dela, v DZ zavrjen. Pripravili smo tudi predlog sprememb EZ glede samooskbe z električno energijo iz OVE za skupnosti, ki je trenutno v procesu.
- V 2017 so bili ob sodelovanju delovnih skupin Trajnostna energetika in Varstvo narave izpeljani 3 posveti za članice mreže na temo različnih virov energije ter z njimi povezane problematike. Namen je bil zблиževanje stališč članic mreže Plan B za Slovenijo o različnih energetskih virih in tehnologijah ter spoznavanje različnih argumentov različnih strok in ved.

- Na Odboru DZ za infrastrukturo je bil sprejet amandma glede obratovalnega obdobja jedrskih elektrarn, in sicer da je veljavnost obratovalnega dovoljenja maksimalno 10 let, vendar je bila odločitev preglasovana na seji DZ.

Spoznanja in izkušnje, ki smo jih pridobili:

- Nikakor ne moremo vzpostaviti konstruktivnega sodelovanja z MOP v smislu zgodnjega sodelovanja pri pripravi predpisov. Slab odnos vlade in MOP se kaže tudi:
 - v izključevanju NVO in javnosti pri oblikovanju politik in stališč do okoljskih odločitev na ravni EU – ignoriranje pobude za vključevanje javnosti pri pripravi in Deklaracije o usmeritvah za delovanje RS v organih EU.
 - Zakon o varstvu okolja kot krovni zakon je bil objavljen brez obrazložitve, z manjkajočim poglavjem in sredi poletja.
 - Kljub temu, da je sodišče ugodilo začasni odredbi za odlok o odstrelu medveda in volka za leto 2017, kar je kazalo na ugoden izid tožbe, je **vlada za leto 2018 sprejela identičen odlok**.
- Pravi odnos odločevalcev do NVO se je javno artikuliral v primeru okoljevarstvenega soglasja Magna. Primer Magna je bila [zgodba](#) iz katere smo se precej naučili in jo velja imeti za študij primera tudi v bodoče. Ko se lotevamo konkretnih zgodb / investicij / načrtov, je potrebno veliko bolje premisliti in načrtovati že v samem začetku.
- Slovenska politika je za par % glasov iz Štajerske in naklonjenost tujemu kapitalu oz. «gospodarstvu», pripravljena iti zelo daleč, predaleč.
- **Člani delovne skupine postajajo vedno bolj pasivni** in se odzovejo na samo določene problematike. Če koordinator delovne skupine ne poskrbi, da se v skupini nekaj dogaja, se ne bo dogajalo nič. Sestanki delovnih skupin so bolj produktivni, če so natančno organizirani in dobro vodeni (moderirani).
- Trajnostna mobilnost je še vedno na zadnjem mestu agende ministrstev.
- Z uspehom kampanje Break Free 2017, s katero smo preprečili subvencijo za TEŠ, je prišlo spoznanje, da je **sodelovanje več organizacij, kjer vsaka prispeva svoj vidik, lahko zelo učinkovito**. Tako v smislu argumentov, ki jih na ta način zajameš, kot tudi dosega (mediji, podporniki, odločevalci).
- Različni državni organi ne vedo en za drugega oz. na istih področjih delujejo neusklajeno, ne sodelujejo. Koristno bi bilo posvetiti več pozornosti zagotavljanju transparentnih stališč RS do dogajanja v EU in njihove konsistence z nacionalnimi usmeritvami.
- **Vztrajno delo se poplača** (ustanovitev Zveze društev ekoloških kmetov Slovenije).

- Morda je dolgoletno vztrajanje na izboljšanju financiranja okoljskih NVO vendarle privedlo do nekaterih premikov na bolje, kar pa sploh ne pomeni, da okoljski nevladni sektor ni neprivilegiran. Še naprej smo daleč od zagotavljanja systemske podpore za NVO, kar razumemo kot programsko in projektno financiranje iz proračunskih sredstev, ki je neodvisno od institucionalnih sprememb v državni upravi, politične volje politikov ter dobre volje uradnikov, transparentno, predvidljivo, zadostno, trajno osnovano, s trajnimi namenskimi proračunskimi postavkami in mehanizmi.
- **Dialog med ministrstvom in NVO se ni izboljšal.** Ali bo na izboljšanje dialoga vplival nov/-a minister/ministrica, bomo spoznali že v tem letu. Ministrstvo za okolje in prostor okoljskih NVO v veliki meri ne vidi kot zaveznikov in z njimi nima rednega dialoga. Zaradi nezaupanja je proces zagotavljanja potrebnega systemskega financiranja vztrajen tek na dolge proge.
- Vlada oz. MZL se je na energetske področju prvenstveno ukvarjal s poskusom zagotovitve dodatnih sredstev za delovanje HSE (ki ustvarja izgubo zaradi TEŠ 6): poskus uvedbe plačevanja prednostnega dispečiranja, plačevanja primarne regulacije, znižanje koncesij za obstoječe hidroelektrarne. Na drugi strani je bila z njihove strani popolna nezainteresiranost za spodbujanje OVE, skupnostnih projektov in progresivnih konceptov energetske tranzicije.
- **Energetski koncept Slovenije je prazen dokument** – brez vizije, koncepta in ciljev – kaže na popolno neambicioznost MZL-ja.
- **Željeno je omogočiti več sodelovanja in razprav o pridobivanju energije med različnimi članicami mreže** (okoljevarstvenimi, naravovarstvenimi), ker na ta način širše in bolj celostno osvetlimo problem in lahko pridemo na koncu do boljše rešitve. Le tako, da poslušamo eni druge in se medsebojno učimo in izpopolnjujemo, lahko zblížamo stališča (ki niso poenotena pri veliko temah) in delujemo bolj uspešno za doseg skupnih ciljev. Posveti so pokazali, da nekateri udeleženci gledajo na energetske problematiko zelo ozko, zgolj iz lastnega gledišča – če je takšna miselnost postavljena že v izhodišču, je s takšnimi težko sodelovati pri oblikovanju skupnega stališča. Potreba po iskanju skupnega (minimalnega) imenovalca mreže glede skupnih stališč na področju energetike (OVE, URE,..) kljub temu obstaja.
- Izkazalo se je, da obstaja interes za energetske teme tudi s strani organizacij, ki se drugače s tem področjem ne ukvarjajo – vendar bolj v sklopu umeščanja v prostor in problematiziranja določenih virov.

Kje so naši izzivi v naslednjem letu:

- **Volitve 2018:** izvajanje aktivnosti vezanih na predvolilno obdobje – promocija Manifesta in njegovih idej, vsebin v javnem diskurzu. Razvoj kampanje oz. orodij za spremljanje izvajanja politik in oblikovanja, sprejemanja novih zakonov, ki bo vključevala širšo javnost.
- Promocija stališča proti širjenju ljubljanske obvoznice (opredelitev političnih strank do širjenja obvoznice, posredovanje stališča KTPP županom LUR-a).

- Promocija Tez 3.0 - opredelitev političnih strank do tem, ki jih zagovarjajo Teze 3.0.
- Vzpostavitev dialoga z novo vlado.
- Spremljanje priprave državnega energetskega-podnebnega načrta za obdobje do 2030 (DEPN).
- Sprejem evropske zakonodaje (podnebno-energetski paket) za obdobje po 2020.
- Proces sprejemanja večletnega proračuna EU.
- *Pisanje kmetijsko-okoljskih ukrepov ter predložitve le-teh MKGP*: Nadaljevali bomo z delom oblikovanja kmetijsko – okoljskih ukrepov ter jih predložili ministrstvu. Izziv vidimo tudi v sprejemanju nove Skupne kmetijske politike.
- Uveljavljanje nove evropske uredbe o ekološkem kmetijstvu.
- *Izpeljava zadnje delavnice za oblikovanje skupnih stališč o različnih virih pridobivanja energije*: Preteklo leto smo tik pred letnim srečanjem izpeljali tri delavnice ([Posvet na temo hidroenergije](#), [Posvet na temo vetrne energije](#), [Posvet na temo jedrske energije](#)), kjer smo si podrobneje ogledali pozitivne in negativne strani določenih virov energije. Načrtujemo še izpeljavo četrte delavnice, ki bo namenjena izključno članicam mreže. Njen namen je oblikovanje skupnih stališč o pridobivanju energije in ohranjanju okolja. Čeprav imamo članice precej različna stališča do OVE in jedrske energije, pa imamo tudi nekaj skupnih stičišč. Namen zadnje delavnice je, da se ta stičišča prepozna in zapiše.
- Čez nekaj tednov bo končno sprejet paket krožnega gospodarstva in države članice bomo imele dve leti za prenos zakonodaje. V zvezi s tem načrtujemo tolmačenje in spremljanje dogajanja na prvotnih štirih direktivah, medtem pa EK seveda pripravlja nadaljnje nadgradnje.
- Glede na letošnje izkušnje bo veliko aktivnosti na področju omejevanja onesnaževanja s plastiko, kar bomo tudi spremljali.
- Jeseni pričakujemo ponovno javno obravnavo ZVO-2, tokrat z dodanim novim poglavjem o razširjeni odgovornosti proizvajalca, ki bo ključno za spremembo dolgoletnega »statusa quo«, najbolj akutno na področju embalaže. Pričakujemo tudi spremembe ali nov Zakon o ohranjanju narave ter nov osnutek Nacionalnega programa varstva okolja.
- DS za financiranje okoljskih NVO bo nadaljevala z zagovorniški aktivnosti, predvsem v smeri **povečanja sredstev Podnebnega sklada**, ki naj se povečajo z deležem (v višini 10 %) zbranih dajatev za emisije CO2 po Uredbi o onesnaževanju zraka z emisijo ogljikovega dioksida.
- Prizadevali si bomo vzpostaviti **dialoško skupino na MOL** ter povečanje sredstev za okoljske NVO in to spodbuditi tudi v drugih občinah, kjer za to obstaja lokalni interes.

- Izziv za prihodnost tudi ostaja, kako vzpostaviti **trajen, odprt, strokoven in spoštljiv odnos med nevladnim sektorjem na področju okolja in narave in matičnim ministrstvom**, ne glede na politične menjave.
- Nadaljujemo sodelovanje s pravno kliniko, kjer bodo aktivnosti posvečene možnostim za uveljavljanje odgovornosti države za učinkovitejše ukrepanje v zvezi s podnebnimi spremembami.
- Želimo si evidenco vseh okoljskih organizacij v Sloveniji ter kratek vodnik strateškega vodenja primerov, kar je ključ za doseganje pozitivnih učinkov okoljevarstvenih prizadevanj.
- **Vključevanje več organizacij v zagovorniške aktivnosti vseh delovnih skupin tako na nacionalnih kot EU politikah.**